

Pierścienice słodkowodne i morskie:
od rurecznika przez pijawkę po nereidę

Środowisko życia pierścienic

- ▶ Pierścienice to organizmy wielokomórkowe, zamieszkujące przede wszystkim obszary hydrogeniczne, ale znane są też gatunki lądowe oraz pasożytnicze. Większość pierścienic prowadzi aktywny tryb życia – drąży podziemne korytarze, pełza po dnie zbiorników wodnych, ryje w nim albo pływa pod powierzchnią lustra wody. Niektóre gatunki są osiadłe. Tylnym końcem ciała przyczepiają się do kamieni znajdujących się na dnie. Mogą także osiedlać się na pancerzach innych organizmów. Ich ciało często jest schowane w specjalnych rurkach zwanych także domkami. Rurki te są zbudowane ze śluzu wydzielanego przez ciało pierścienicy i materiałów dostępnych w otoczeniu zwierzęcia, takich jak muł czy ziarna piasku.

Cechy charakterystyczne pierścienic

- ▶ Pierścienice mają robakowate ciała podzielone na segmenty zwane też pierścieniami. Taka budowa ciała nosi nazwę metamerii. Metameria pierścienic jest zarówno wewnętrzną – sfałdowanie powłok ciała, jak i zewnętrzną, gdyż w ciele wyróżnić można odcinki z powtarzającymi się narządami.
- ▶ Nie posiadają twardego szkieletu. Zastępuje go płyn, który wypełnia niezajęte przez narządy przestrzenie wewnątrz ciała. Pod nabłonkiem okrywającym ciało znajduje się gruba warstwa mięśni umożliwiających zmianę kształtu ciała i poruszanie się.

Systematyka

- ▶ Pierścienice dzieli się na kilka grup, zwanych gromadami, które różnią się od siebie środowiskiem i sposobem życia. Wyróżniamy:
  - **Wieloszczety** – żyjące na ogół w morzach, pełzają po dnie lub prowadzą osiadły tryb życia w zagłębieniach podłoża, a także w zbudowanych przez siebie ochronnych rurkach.
  - **Skąposzczety** – żyjące w glebie lub w wodach słodkich, niektóre gatunki przystosowały się do życia w wodach ściekowych, przyczyniając się do ich samooczyszczania
  - **Pijawki** – prowadzące pasożytniczy lub drapieżny tryb życia, zasiedlają najczęściej zbiorniki słodkowodne, mogą jednak występować w morzach a nawet na lądzie

Nereida

- ▶ Nereidy pospolicie występują w strefie przybrzeżnej Morza Bałtyckiego. Ich ciała osiągają do 20 cm długości i złożone są z licznych, podobnych do siebie segmentów.
- ▶ Prowadzą przydenny tryb życia – poszukują pożywienia poruszając się po dnie lub pływając tuż nad jego powierzchnią.
- ▶ Posiadają dwie pary oczu, wyrostki zaopatrzone w narządy dotyku, a każdy segment zawiera parę odnóży. Z kolei na odnóżach znajdują się skrzela, którymi nereidy oddychają.

Rurecznik

- ▶ Rureczniki tworzą duże skupiska głównie w strefie dennej zbiorników słodkowodnych, a niektóre gatunki przystosowały się do życia w wodach ściekowych, przyczyniając się do jej oczyszczenia. Rureczniki przystosowały się do życia w środowisku praktycznie pozbawionego tlenu. Stanowią pokarm dla ryb, także akwariowych.

Pijawka

- ▶ W Polsce żyje 23 gatunków pijawek. Występują przede wszystkim w zbiornikach słodkowodnych, ale można je spotkać również w morzach, a nawet na lądach.
- ▶ Większość pijawek to pasożyty ryb i kręgowców, jednak niektóre odmiany, z powodu specyficznych właściwości śliny wykorzystywano w leczeniu.
- ▶ Na przedniej i tylnej części ciała posiadają przyssawki, za których pomocą przyczepiają się do żywiciela. Pijawki wpuszczają do ciała ofiary substancje znieczulającą oraz hirudynę, substancje zapobiegającą krzepnięciu krwi.

Znaczenie pierścienic

- ▶ Pierścienice wodne, które prowadzą denny tryb życia i odżywiają się martwą materią organiczną, przyczyniają się do oczyszczania wód.
- ▶ Pierścienice stanowią cenne źródło pokarmu dla wielu grup zwierząt, np. raków, owadów, ryb, płazów, ptaków i ssaków. Są często stosowane jako przynęta wędkarska lub pokarm dla ryb akwariowych. Niektóre drapieżne pijawki i morskie pierścienice wpływają na regulację liczebności innych organizmów, głównie drobnych skorupiaków i mięczaków. Pijawki pasożytujące na rybach wyrządzają spore szkody w ich hodowli. Zdolność pijawek do wysysania krwi wykorzystuje się w leczeniu wielu schorzeń, jak np.: nadciśnienie tętnicze, choroba niedokrwienna serca, żylaki i obrzęki kończyn. Przykładane do ran po operacjach, przeszczepach skóry i oparzeniach przyspieszają ich gojenie.
- ▶ Dżdżownice należące do gromady skąposzczetów, uczestniczą w tworzeniu i użyźnianiu gleby oraz poprawie jej struktury. Ich podziemne korytarze spulchniają ją, dzięki czemu inne organizmy glebowe oraz korzenie roślin mają lepszy dostęp do tlenu, a luźne podłoże wchłania i zatrzymuje duże ilości wody. Dżdżownice zjadają liście oraz cząstki obornika, przyspieszając rozkład materii organicznej.

PODSUMOWANIE

- ▶ Ciała pierścienic złożone są z wielu, podobnych do siebie segmentów.
- ▶ Pierścienice są pasożytami, drapieżnikami oraz saprofagami (głównie dżdżownice).
- ▶ Pierścienice żyjące pod powierzchnią ziemi są pozbawione oczu i odnóży.
- ▶ Przyczyniają się do użyźniania gleby i oczyszczania zbiorników wodnych.

DZIĘKUJEMY ZA UWAGĘ

